

1788-89

תצפית ראשונית בגידול זני עגבניות חממה בתנאי כיכר-סדום 1988/1989

גידול בקרקע ובמצע מנותק, בחממה, בניית-דשת ובשטח פתוח.

רפי דיין, רבקה אופנבך, יורם צביאלי, עמי מדואל - מו"פ ערבה.
יונה חן, אריאן גוטסמן, יוסי ענבר - הפקולטה לחקלאות רחובות.
שלמה קרמר, אורנה אוקו - שה"מ - לשכת הדרכה - נגב.

תקציר

התפתחות ענף החממות באזור הערבה המרכזית מתרחש בקצב מהיר. התחלת הגידול
בבתי צמיחה בעונת 1983 הייתה בהיקף של 20 ד'. כיום, בעונת 1989 נאמד היקף
בתי הצמיחה לסוגיהם בכ- 1,500 ד'.
לעומת זאת באזור כיכר-סדום עד לעונה זו לא נמצאו החקלאים אשר העזו להיכנס
לענף זה הדורש השקעות רבות, למעט מספר מגדלים של מלונים ופלפל במנהרות
עבירות.

הסיבות העיקריות להימנעות החקלאים מכניסה לענף הגידול במבנים, הן :

א. סיכון כללי גבוה מאוד לעומת שטח פתוח בגלל ההשקעה הגבוהה הדרושה.

ב. מספר ימי העבודה הנדרש גבוה באופן ניכר, לעומת השטח הפתוח.

ג. עקב תנאי האקלים המיוחדים בכיכר-סדום (עודפי חום).

ד. מים במליחות גבוהה של כ- 4 דסימנס/מ'.

ה. בעיות בהדברת מחלות שוכנות קרקע.

ו. חוסר ידע בנושאי גידול שונים כגון : זנים, מועדים, בעיות עודפי

חום ומשטר השקייה ודישון.

במטרה להחדיר את ענף החממות לאזור כיכר-סדום הוחלט ע"י מו"פ ערבה לבחון את

גידול עגבניות החממה בכיכר-סדום במסגרת תחנת הנסיונות, באופנים הבאים :

- גידול הזנים פק' 111 + 121 במבנה חממה, בבית רשת ובשטח פתוח בהיקף חצי מסחרי (מתכונת "משק מודל").

- גידול הזנים פק' 111 + 121 במבנה חממה במצע מנותק.

- תצפיות זנים חדשים במבנה חממה, בבית רשת ובשטח פתוח.

על פי תוצאות התצפיות שהוצגו לעיל, ניתן לומר כי גידול עגבניות בחממה נמצא כמתאים לאזור כיכר-סדום. הגידול בחממה ובמצע מנותק נמצא כבהחלט אפשרי למרות המליחות הגבוהה של מי ההשקיה.

יבולי העגבניות שנתקבלו בגידול במצע מנותק בזן פק' 111 נמצאו כגבוהים במקצת מאלו של הגידול בקרקע, הפרי גדול יותר ונמצאה הבכרה מסויימת.

אחוז הייצוא בזן זה (פק' 111) היה גבוה מאוד, בכל הטיפולים, אולם קיים יתרון מסויים לגידול בקרקע.

לעומת זאת הזן 121 נמצא כמתאים פחות לגידול במצעים מנותקים בתנאים של מליחות גבוהה. לא מומלץ כלל לגדלו בתנאי כיכר-סדום. יש לרכז מאמץ באיתור זנים לגידול בכיכר.

גידול זני עגבניות חממה בתנאי בית רשת בתנאי שטח פתוח, נמצא בדרך כלל נחות בצורה משמעותית לעומת הגידול בחממה.

יבול נמוך יחסית, איחור רב בהתחלת מועד הקטיפ לעומת החממה, איכות ירודה ופגעי אקלים כגון : גשם, ברד, סופות אבק וקרה, גם הים אינם מעודדים המשך בדיקה בכיוון זה.

יש צורך להתרכז ולרכז מאמץ בגידול בתנאי חממה, ללמוד את האגרוטכניקה המיטבית לתנאי הכיכר תוך הסתייעות בבקרת אקלים, בקרת השקיה ודישון וכדומה.

המחברים מודים לציקי מכפר גליקסון על הספקת החומרים למצע המנותק.

לד"ר יורם פוקס ולצוותו ולרמי גולן על בדיקות האיכות.

לבית שבע וגיורא מתחנת הנסיונות על עזרתם הרבה בעבודת השטח.